

Endrei Istvánné Kétéves Korában

Ezen a képen én vagyok, kétéves koromban. Rá is van írva: 'Hánika (az volt a zsidó nevem) tejért áll'. 1917. november huszonkettedikén készült a kép. Tél volt, fel voltam öltöztetve ilyen nagy kendőbe, és volt egy tejeskannám is. Anyám mindig adott rám kötényt is. Azt nem tudom, hogy hova jártunk tejért, valószínűleg a Vásárcsarnokba, mert akkor ott laktunk a Vámház körúton. Ez a kép még otthon készült, mielőtt elindultunk volna anyámmal a tejért. Hogy ki fényképezte, azt már nem tudom. Akkor mindenért sorba kellett állni, szénért, tejért, mindenért. Ez az első világháború után volt közvetlenül [az első világháború alatt]. Én nagyon válogatós gyerek voltam, és anyám

külön főzött nekem. A felvágott nagyon drága volt abban az időben, öt dekát vettünk, pontosan kimérve, de nekem anyám mindig vett, hogy legalább valamit egyek. Rengeteg csukamájolajat ettem. Emlékszem, az ablak között tartottuk. Volt benne egy kanál, azt csak arra használtuk, mert az nagyon átvette a csukamájolaj szagát és ízét. Én nagyon édesszájú voltam, imádtam a csokoládét. Akkor árulták a Meinlnek a csokoládéját, ami pasztilla volt, gömbölyű dobozban volt, és minden csukamájolaj után kaptam ebből a csokoládéból. Annyit kaptam belőle, hogy a végén kiütött rajtam. Amikor még gyerek voltam, nem volt annyi szappan, mint most. Az Albus szappanra emlékszem. Haját mosószappannal mostunk, és ecettel öblítettük le. Nagyon szép fényt adott a hajnak. A Vámház körüti lakásban volt egy spejzünk, közvetlenül a konyha mellett. Azt alakította át anyám fürdőszobává, egy pléh ülőkád volt benne, és mi abban fürödtünk. Mosófazékban melegítettük a vizet a sparhelten, és beleöntöttük a kádba. A Ráday utcában már rendes fürdőszobánk volt, kályha is volt benne. A konyha és a fürdőszoba között volt egy ablak, és azt nyitva kellett mindig tartani, mert ki kellett mosnom a fehérneműmet, és amikor anyám főzött, mindig benézett, hogy a szappannal meg a kefével hogy mosok. Tizenkét éves koromban lehetett ez. Anyám azt is nézte gyerekkorunkban, hogyan mosakodunk a bátyámmal, meg például hogy a fehérneműmet átváltom-e. Péntek este mindig váltottunk fehérneműt. Járt mosónő is, de gyakran a cselédlány mosott. Volt mosókonyha minden házban, meg mángorló, ami a lépcsőházban, a lépcső alatt volt. A ruhákat kimángoroltuk, és így könnyebb volt vasalni. Szénvasaló volt, és nagyon sokan kaptak fejfájást a széngáztól, amikor nem izzott be jól a szén. Régen minden lánynak kellett értenie a zenéhez, ha nem is volt versenyző. Általában mindenhez érteni kellett, a főzéshez, a takarításhoz, a kézimunkához, stoppoláshoz, tudni kellett fehérneműt foltozni, és ugyanúgy hozzátartozott az is, hogy a zenéhez értsünk egy kicsit. Ezért íratott be anyám zongorára. Egy magántanárnőhöz jártam az Erkel utcába zongorázni minden kedden délután. Négy évig tanultam, és volt is zongorám a Ráday utcában, csak mikor a csillagos házakat kijelölték, a miénket nem jelölték csillagos háznak, és ahová átköltöztünk, oda nem fért be a zongora, és ott maradt. Nagy zongora volt, nem pianínó. Nem volt híres zongora, arra nem volt pénzünk.